ב. וואס לכאו' אויף דעם ביאור אז פסח שני איז ענינו אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן און מ'קען אלעמאל מתקן זיין, איז דאס דאך לויט דער דיעה בנוגע צו פסק הלכה אז פ"ש איז ענינו מערניט ווי תשלומין.

אז דער וואס איז געווען ווי ער זאגט מי גו' טמא או בדרך רחוקה לכם, איז דעמאלט איז "ועשה פסח" בחודש השני.

משא"כ דא ווערט אבער די שאלה, דער רמב"ם פסק'נט דאך דער דין אז קטן שנתגדל בין פ"ר לפ"ש איז ער מחוייב אויף ברייננגען א פ"ש, וואס דעמאלט איז דא,

ניט שייך צו זאגן אז דאס איז תשלומין, ווארום א קטן איז דאך ניט מחוייב במצוות?

אויף דערויף וואלט מען געקענט פארענטפערן, אז ס'איז דא דער אויסנאם בנוגע צו פ"ר וואס "איננו נאכל אלא למנוייו", און אעפ"כ איז דאך אויכעט "שה לבית" - אז ער איז מונה בנו ובתו הקטנים -

ביז ווי דער רמב"ם פסק'נט דער דין אז א קטן וואס מ'האט פאר אים געבראכט דער ק"פ - פ"ר, איז ער פטור פון פ"ש, אע"פ וואס דעמאלט איז ער געווען א קטן.

איז דאס אויכעט א ענין וואס דאס איז תשלומין, ווארום מ'וואלט געקענט ברייינגען אויף אים פ"ר בניסן, וואלט ער דעמאלט ניט געדארפט ברייינגען דער פ"ש באייר.

די קשיא ווערט אבער פון גר שנתגייר בין פ"ר לפ"ש:

וואס דעמלאט איז דאך ניט שייך צו זאגן אז ס'איז געווען אויף אים עפעס א חיוב בניסן בפ"ר, אז ער האט זיך מגייר געווען בין פ"ר לפ"ש!

און דער רמב"ם פסק'נט אין דער זעלבער הלכה אז ער דארף ברייינגען א פ"ש!

קען מען דאך אויף דערויף ניט זאגן דעם ענין פון תשלומין אפי' ניט אויף דעם אופן ווי דאס איז בא א קטן.

ווָאס אע"פ וואס אין פנימיות הענינים, וואלט מען דאס געקענט פארענטפערן לויט דער דיוק וואס דער חידו"א ברייינגט אראפ, וואס דער ל' איז קטן שנתגדל, עד"ז עבד שנשתחרר אדער שפחה שנשתחררה, משא"כ בא א גר איז ניט מ'זאגט נכרי שנתגייר אדער איננו יהודי שנתגייר נאר גר שנתגייר.

און ער איז מבאר אז וויבאלד אז דאס איז מתאים ווי ער זאגט אין פדר"א אז די נשמות פון די גרים זיינען אויכעט געשטאנען במעמד הר סיני, און מ'האט זיי אויכעט געגעבן די תורה, נאר וואדען, ס'ווערט נתגלה אז ער איז א גר בשעת ער איז נתגייר געווארן, אבער דעמאלט ווייס מען אז מלכתחילה איז ער געווען א גר.

וואס אפי' מ'זאל דאס ווען זאגן בדוחק און ע"פ פנימיות הענינים, האט דאס אבער קיין ארט ניט צו זאגן אז דאס איז תשלומין בנוגע אין נגלה און אין פס"ד ביז אין הלכה.

וואס אט דא קומט אריין נאך א ביאור:

[וואס דאס איז אויכעט מיוסד אויפן כלל פון נגלה דתורה אז וויפל מ'קען ממעט זיין במחלוקת דארף מען ממעט זיין, דערפאר אז מ'געפינט א פלוגתא, איז מען זיך משתדל ומתייגע ביז אפי' צו זאגן און פארענטפערן בדוחק, אבי ס'זאל ניט זיין קיין סברות הפכיות, אפי' ניט קיין סברות קיצוניות, נאר אויף וויפל מ'קען מקרב זיי די דיעות ביניהם].

וואס דאס איז ע"פ האמור לעיל אז תשלומין האט אין זיך צוויי אפטייטשן: דער אופן הפשוט אין תשלומין אז ער באצאלט א דבר שנתחייב בו, בדוגמא פון א תשלום פון א הלוואה וואס ער האט געליען, הפנקס פתוח והיד כותבת, ווי מ'זאגט דאס בנוגע לכל עניני והנהגת האדם, וואס דאס איז במובן המצומצם אין דעם אפטייטש פון תשלומין, אז ס'איז דא א חיוב און ער איז מסלק דער חיוב עכ"פ מיט א צייט שפעטער מיט א חודש שפעטער.

הנחה פרטית בלתי מוגה

תשלומין האט אבער אין זיך אויך דער אפטייטש מל' שלימות, וואס אע"פ וואס דאס איז ניט א חוב כפשוטו, ס'פעלט אבער בשלימותו.

וואס דאס איז דער צד השוה: ס'קען פעלן אין שלימות אויף צוויי אופנים, אדער דאס איז א ענין וואס עס פעלט דערפאר וואס ער איז געווען **מוכרח** דאס טאן און ער האט דאס ניט געטאן, אדער דאס איז א ענין וואס אע"פ אז מ'קען אים ניט מכריח זיין אבער אים פעלט אין שלימות, און דורך וואס איז ער משלים די שלימות - דורך דערויף וואס ער טוט נאך א דבר נוסף.

ביז אז דאס האט אויכעס א נקודה משותפת [ווי דערמאנט אויכעט אין א פריערדיקע התוועדות] אז ס'איז דא אין עבודה שבמקדש - וואס בדוגמת זה איז עבודת כל אדם אני נבראתי לשמש את קוני, איז דאך דאס בדוגמא פון עבודת הכהן אין ביהמ"ק וואס דארטן איז אויך געווען עבודתו אלס א בא-כח פון יעדער אידן און אלע אידן "נתונים נתונים המה לה' מבנ"י", אפי' לויט דער דיעה וואס כהני שלוחי דרחמנא אנן, וואס איז כאן המקום להאריך בזה.

איז אין דערויף אויכעט דא די ביידע אופנים, אז ס'איז דא אן עבודה וואס ער טוט איר אפ אלס וואס מ'דארף טאן אין דער עבודה, פונדעסטוועגן זאגט מען אז די עבודה ווערט ניט אנגערופן בשם עבודה תמה.

און דאס איז א נפק"מ אויכעט לדין בפועל, ניט דערפאר וואס אים פעלט עפעס אין דער עבודה נאר נאך דער עבודה דארף קומען נאך א עבודה, וואס אע"פ וואס זי איז אן עבודה בפ"ע איז זי משלים די ענינים וואס זיינען פארבונדן מיט די עבודה שלפנ"ז.

ווי מ'זאגט דארטן בנוגע צו קבלת הדם, וואס "מקבלה ואילך" איז דאך "מצוה בכהן", אבער קבלה איז ניט קיין עבודה תמה, ווארום ווען ווערט זי בשלימות ווען ער איז זורק את הדם ע"ג המזבח, אע"פ וואס קבלת הדם האט ער אפגעטאן בשלימותו, איז אבער דא אין דערויף אויכעט א ענין, אז דאס ווערט ניט נאר שלם נאר אויכעט עבודה תמה, וואס דאס איז דורך א ענין וואס ס'קומט דערנאך צו זריקת הדם ע"ג המזבח.

וואס עד"ז איז אויכעט אין תשלומין, די ביידע ענינים בדוגמא ווי דערמאנט פריער, אז "די מחסורו אשר יחסר לו" ס'פעלט בפועל אין אים גופא "יחסר **לו**", דערנאך איז דא א ענין "לעשרו" - וואס דעמאלט ווערט בא אים דער ענין בשלימות.

וואס דאס גופא - ווילבאלד אז ביידע פשטים זיינען דא אין דעם זעלבן ווארט איז פארשטאנדיק אז זיי האבן צווישן זיך א שייכות, ווארום בדוגמא ווען ער באקומט עשירות, איז אפי' אז פריער האט ער געהאט איינגאנצן דער "די מחסורו אשר יחסר לו" באטראכט ער דאס ניט אז ער איז דעמאלט געווען ווי ס'דארף צו זיין נאך דערויף וואס ער ווערט א עשיר.

עד"ז איז אויכעט בנוגע צו דעם ענין ווי ער ווי דאס איז אין עבודה, ווי דאס איז בכל הענינים - אז אמת טאקע במעמדו ומצבו עתה האט ער באצאלט אלע זיינע חובות.

בשעת ער באטראכט זיך בערך ווי ער וועט זיין מארגן אדער לאחרי זמן אדער לאחרי העבודה שלאח"ז, איז אט דעמאלט ווערט בא אים דער געפיל אז דאס איז "מחסורו אשר יחסר לו" -

ביז ווי דאס קומט אראפ בפועל, אין דעם דין פון "די מחסורו" און "א"א מחוייב לעשרו", פסק'נט אפ די גמ' אז דער דין איז אז אויב "הי' רגילי" אז ס'זאל זיין חמישים איש רצים לפניו, דארף מען אים צושטעלן חמישים איש רצים לפניו, ווילבאלד אז דאס איז זיין רגילות.

הנחה פרטית בלתי מוגה

וואס דערפון איז אויכעט פארשטאנדיק אז אויב אז מחשבתו של אדם שם הוא נמצא ווערט דאס זיין רגלות, איז נאך פון פריער איז דער חמישים איש רצים לפניו איז דאס א ענין וואס דאס איז שלימות ניט נאר לויטן צווייטן אפטייטש נאר אויכעט שלימות נאכן ערשטן אפטייטש - מל' תשלומין.

פון וואנעט ווייס מען אבער אז ער איז רגיל אין חמישים איש רצים לפניו און דאס איז "די מחסורו"?

אט דא קומט אריין דער אפטייטש פון "גר שנתגייר":

לאחרי אז ער האט זיך מגייר געווען איז דאך דעמאלט נתגלה געווארן אז מצד זיין נשמה [וואס הנשמה עיקר והגוף טפל] איז ער אזא מין וואס איז מחוייב אין מצוות התורה.

ווי מ'זאגט במיוחד אין די פרשה פון פ"ש, און דארטן איז מען מה"ש אז א גר שנתגייר - "האזרח", דארף זיך אויך פירן ווי האזרח אשר לכם.

וואס בשעת ער איז זיך מתגייר ווערט נתגלה אז ער איז א גר שנתגייר, במילא האט ער שוין אויך געהאט מצד נשמתו א שייכות צו דעם ענין פון פ"ר, במילא ווערט דאס אויכעט א ענין אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן, אז אע"פ וואס דעמאלט האט ער זיך נאך ניט מגייר געווען, און וואס נאכמער בזה: א גיור הייננט ניט אפ אין אים, ווי די גמ' איז מחלק צווישן א קטן שנתגדל און א שפחה שנשתחררה, א שפחה שנשתחררה איז דאס ניט תלוי בה, א גר שנתגייר איז אויך ניט אינגאנצן תלוי בו ווארום ער דארף אנקומען צו א בי"ד מישראל, וואס דוקא דורך דערויף קען ער ווערן א גר שנתגייר.

- ער מעג האבן דעם רצון און מעג זיך טובל זיין אין מקוה, און מעג זיך אליין מל זיין, און טאן כל הענינים, ס'דארף אבער זיין א ענין של משפט - ס'מוז זיין אז נאך דריי אידן זאלן מסכים זיין און זיי זאלן זיך אין דערויף משתתף זיין און מקבל זיין די גירות שלו.

און אעפ"כ זאגט מען אז ס'ווערט נתגלה למפרע, איז במילא האט אים געפעלט מצד הנשמה דעם ענין פון פ"ר.

וואס דאס איז דער צד השוה אין ביידע אפטייטשן פון "תשלומין".

און דאס איז אויכעט די הסברה, נוסף אז אע"פ אז מ'דארף לכאו' גאר ניט אנקומען צו די גאנצע הסברה, אפל' אז מ'זאל זאגן אז דער ענין פון "גר שנתגייר" האט אין זיך גארניט דער ענין פון תשלומין, איז דאס אויך ניט קיין סתירה צו דער מאמר רבינו נשיאנו אין דעם ענין פון פ"ש, אז דער ענין איז אז ס'איז ניטא קיין פארפאלן, ווארום ווי קומט דער דין אז "גר שנתגייר" איז מחוייב בפ"ש, דורך דערויף וואס ס'איז געווען די טענה פון "למה נגרע",

- וואס למה נגרע איז דאס א ענין פון גרעון, און זיי האבן געמאנט אז זיי ווילן האבן אט דאס וואס איז חסר און נגרע מהם, וואס דאס איז געווען די סיבה.

דערנאך איז דער מסובב - ווי גערעדט פריער, קען זיין כמה אופנים אז א מסובב זאל ווערן גרעסער פון דער סיבה, אויכעט בענין מה"ת, ווי מ'געפינט אז מה"ת איז א גר שנתגייר דארף ברייננען א פ"ש אע"פ וואס די סיבה ראשונה איז געווען דער ענין פון פ"ש און דער טענה פון "למה נגרע".

ס'קומט אבער צו אין דערויף נאך מער הסברה, אז מ'דארף ניט מכריח זיין נאר דא איז דער מסובב העכער פון די סיבה, און דאס איז אויכעט מתאים מיט דער לשון "תשלומין" - אז דאס ברייננגט אריין שלימות, און אזא מין שלימות וואס במעמדו

הנחה פרטית בלתי מוגה

ומצבו האט דאס א צד השוה מיט א תשלום א דבר החסר, וויבאלד אז ער איז א גר שנתגייר אדער א קטן שנתגדל וכו'.

וואס אט דא קומט צו נאך א הוראה נוספת אין דעם ענין פון פ"ש בנוגע צו דער עבודה:

וואס ווי דערמאנט פריער אז די הוראה בזה איז אז מ'דארף טאן מיט זיך, מ'דארף טאן אויכעט מיט דער זולת פון יעדער אידן צו וועלכן ער קען דערגרייכן ביז אין אן אופן פון כפלים לתושי'.

איז וויבאלד אז מ'זאגט בנוגע גר שנתגייר אז גליא מילתא למפרע אז ער האט געקענט און געהאט א שייכות צו פ"ר, אע"פ וואס דעמאלט האט ער ניט געטארט ברייגען קיין פ"ר, ווי די מעשה הידועה אין מס' פסחים, וואס ער האט זיך געזאגט אז ער האט זיך פארשטעלט און געקומען צו ריב"ב און ס'איז געווארן דערפון היפך החיים שלו - היפך פון זיין קיום.

אבער מצד נשמתו האט ער געהאט א שייכות צו פ"ר.

וואס דערפון קומט ארויס די הוראה אויך בנוגע לפועל:

אז בשעת ער גייט און טוט כפלים להושי', איז באמיתית הענין איז משטת ימי בראשית איז געווען איינגעשטעלט דער סדר אז פב"פ זאל אויפטאן אט דעם און דעם ענין.

און דאס איז בל' פון רבינו נשיא דורנו "געשטאנען אין מחשבה דא"ק" (- אדם קדמון).

וואס דערפון איז אויכעט פארשטאנדיק אז אויב ח"ו ער וואלט ניט געטאן, איז דאס ניט אים וואלט געפעלט אין א הידור מצוה אדער אין עבירות וכיו"ב, דאס איז שליחותו בעלמא דין וואס ער זאל דאס ארויסברייגען מן הכח אל הפועל.

ווערט דא די שאלה: ווי אזוי קען ער וויסן וואס ער דארף טאן, און וואס איז חסרונו אשר יחסר לו, ביז א ענין פון חמישים איש רצים לפניו?

איז דאס גופא איז דער בירור: וויבאלד אז נשיא דורנו, וואס דאס איז דאך בשליחותו פון שו"ע האט איבערגעגעבן אז ס'דארף זיין "חטוף ואכול חטוף ושתי" בכל עניני תורה ומצותי' ביז אין א אופן פון חטוף, איז דאס גופא א הוכחה אז דאס אלץ וואס ער קען ארייננכאפן, איז אפי' אז ער וועט מצמצם זיין און מדייק זיין און וועלן זיך דינגען אז ער וועט זיך אפשר קענען אויסדינגען: אז ביי אים איז דאס אפשר ניט קיין חיוב, ס'איז מערניט ווי א הידור אדער מהדרין מן המהדרין, אדער נאכמערער: מערניט וואס ער פאלגט דעם רבי'ן דער שווער וואס ער האט געזאגט אז יעדער איז "אין נקי", דארף ער זיך פארנעמען מיט הפצת התורה והיהדות אויכעט הפצת המעיינות און ביז אין א אופן פון דערגרייכן דאס צו חוצה.

איז באמיתית הענינים איז דאס איז תכלית שליחותו בעלמא דין.

וואס דאס איז דאך אויכעט די נקודה פון די תורה פון בעש"ט, וואס דער רבי נשיא דורנו האט דאס איבערגע'חזר'ט כמ"פ, אז א נשמה קומט אראפ דא למטה אויף זיבעציק אכציק יאר כדי צו טאן איין טובה איין מאל א אידן, איז דאס אליין איז שוין דער ענין פון זיבעציק אכציק יאר ירידת הנשמה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא, און דא שטייט ניט דער דיוק ער זאל באצאלן א חוב, דא שטייט דער לשון "אויף טאן א טובה א אידן"!

הגהה פרטית בלתי מוגה

וכאמור - "בהדי כבשא דרחמנא למה לך" אין אתנו יודע עד מה, דארף מען דאך וויסן אז כדי לדעת המעשה אשר יעשון - וואס שטייט אין שו"ע, שטייט אין שו"ע אז "לא תסור מן הדבר אשר יאמרו לך ימין ושמאל", וואס דאס גייט דאך אויף גדולי ישראל און נשיאי ישראל בכל דור ודור.

איז בשעת דער נשיא הדור דער רבי דער שווער זאגט אן יעדערן און יעדערע אז ס'דארף זיין "חטוף ואכול חטוף ושתי", ווי אויכעט געשריבן אין דער מכתב פון דער פאטער זיינער [וואס ער איז געווען זיין ממלא מקומו] באריכה, אז דערפאר איז איצטער ניטא דער סדר וואס איז קדוש און וואס ס'קומט לאח"ז, נאר ס'דארף זיין חטוף ואכול חטוף ושתי, ווערט דאס א דין לויט דער רמב"ם סיי א מ"ע און סיי א מל"ת, וויבאלד אז ס'קומט די הוראה פון נשיא הדור, ביז אז דאס דארף אראפקומען אין א מעשה בפועל.

און דעמאלט - כאמור, איז דאס א ענין וואס קען זיין אז דאס איז דאס אט דער ענין פון טאן א טובה א אידן, וואס צוליב דערויף האט ער זייבנע זיבעציק אכציק יאר בעלמא דין, ביז "והיו ימיו מאה ועשרים שנה".

וואס דערפון איז אויכעט פארשטאנדיק, די שמחה און נאכמער דער ל' וואס ס'שטייט בנוגע צו ל"ג בעומר די שמחה גדולה, אז ס'דארף זיין אין יעדער פעולה, ווארום ס'קען זיין אז דאס איז אט די פעולה וואס מארגן איבערמארגן אדער היינט ביינאכט וועט ער טרעפן א אידן אדער זוכן א אידן, און געפינען א אידן און אין אים מוסיף זיין א ענין של יהדות תורה ומצוותי', איז קען זיין אז דאס איז אט דער ענין צוליב וועלכע ס'איז געווען זיין גאנצע ירידה פון נשמה בגוף ביז מאה ועשרים שנה!

זעלבסטפארשטענדליך איז ער מחוייב אין הנחת תפילין בכל יום, והוקשה כל התורה כולה לתפילין, ועד"ז כל התורה ומצוותי', אבער די מצוה דהוי זהיר בה טפי, ועד"ז אט די פעולה צוליב וועלכע ס'איז ירדה נשמתו למטה, איז קען זיין אז דאס איז אט די פעולה.

וואס דערפון איז פארשטאנדיק די שמחה גדולה וואס ס'דארף בא אים זיין אפי' אז דאס איז א ספק, איז על הספק אויף אזא מין ענין הכי גדול אין חייו, און באכמערער דאס איז כל ימי חייו פון מוע"ש עלי אדמות - איז דאך פארשטאנדיק אז אפי' אז דאס איז בא אים באופן של ספק, שטייט דאס בא אים אויכעט אין א שמחה גדולה ביותר.

און דעמאלט האט מען אויכעט דעם ענין אז שמחה איז פורץ גדר, איז ער מצליח אין זיין פעולה למעלה ממדידה והגבלה.

ובפרט נאך אז דאס איז אויכעט פארבונדן ניט נאר וואס דאס איז א ענין של דרוש בעלמא, נאר דאס איז דאך מיוסד אויף דעם פס"ד פון רמב"ם אז דורך א מעשה א' איז חייב אדם לראות עצמו שקול וכל העולם כולו שקול און דורך דער איין און איינציקער מעשה דיבור אדער מחשבה איז מכריע עצמו וכל העולם און מביא ישועה והצלה.

וואס אין פנימיות און תוכן הענינים, איז דאס איז דער מאמר אז צוליב איין פעולה, טאן א טובה א אידן, וואס אין דערויף איז דאך אויכעט נכלל ער אליין, איז רעכט אז דאס איז ירידת נשמתו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא אויף זיבעציק אכציק - הונדערט און צוואנציק יאר.

וכמדובר כמ"פ בנוגע צו המעשה הוא העיקר, אז דאס מיינט מען די הוראה בנוגע לפועל בפ"ש,

הנחה פרטית בלתי מוגה

און פון פ"ש מיחנעמען על כל ימי השנה כולה, אז ס'זאל זיין א שנה פון עבודה רבה און מתוך מנוחה ותענוג, דערפאר וואס דאס איז "שנה השביעית שבת לה'", וואס ענינה איז דאך דער ענין התענוג ווי גערעדט כמ"פ במשך השנה.

וואס דעמאלט וועט דאס אויכעט זיין בהצלחה רבה ומופלגה, און ס'וועט אויכעט אראפברענגען די גאולה האמיתית והשלימה אין דעם אפטייטש אין ביידע ענינים, אז פריער איז מען משלים החסר, און דערנאך ווערט דער ענין פון מחוייב לעשרו דורך א תפלת עשיר, ובמהרה בימינו ממש, בביאת משיח צדקנו.